

Tutkimushallinnon tietovirtojen ja tutkimustietovarannon ohjausryhmä

Aika: Keskiviikko 24.1.2024 klo 13-16

Paikka: Tieteiden talo ja Zoom-etäkokoushuone

Paikalla:

- Jukka Haapamäki, opetus- ja kulttuuriministeriö, puheenjohtaja
- Petri Karonen, Tieteellisten seurain valtuuskunta
- Tuula Hämäläinen, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, Sanna Marttinen, Tulanet
- Marko Peura, Helsingin yliopisto, poistui 15.00
- Nina Hyvönen, Kansalliskirjasto
- Tiina Järvinen, Maanpuolustuskorkeakoulu
- Mira Juppi, Savonia ammattikorkeakoulu
- Pekka Karhula, Helsingin yliopisto
- Timo Taskinen, Jyväskylän yliopisto
- Aila Louhelainen, Oulun yliopisto
- Anssi Mälkki, Aija Kaitera, Helsingin yliopisto, poistui 14.30
- Johanna Moisio, Tieteentekijöiden liitto
- Petri Mäntysaari, Hanken Svenska handelshögskolan
- Susanna Nykyri, Tampereen yliopisto
- Soile Ollila, Business Finland
- Jussi-Pekka Pispa, Tampereen yliopisto
- Ari Rouvari, Suomen ammattikorkeakoulujen tietohallintojohtajien Aapa-verkosto
- Ella Bingham, Aalto-yliopisto
- Tomi Rosti, Itä-Suomen yliopisto
- Anne-Marie Tuikka, Turun ammattikorkeakoulu
- Kalle-Antti Suominen, Turun yliopisto, poistui 15.15
- Liisa Suvikumpu, Säätiöt ja rahastot ry
- Otto Auranen, Suomen Akatemia
- Hanna-Mari Puuska, CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy, sihteeri
- Walter Rydman, CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy

Vierailijat

- Jussi Sallila, OKM (kohta 3a)
- Sonja Sipponen, CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy
- Laura Himanen, CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy

Kokouksen päätökset:

- I. Ohjausryhmä hyväksyi esityksen, jonka mukaan OpenAIRE voi siirtää rahoituspäätöstietoja tutkimustietovarannon rajapinnan kautta.
- II. Ohjausryhmä hyväksyi esityksen, jonka mukaan sekä ohjausryhmän kokouksiin että wiki-sivulle tuotetaan indikaattoreita, joiden avulla seurataan Tiedejatutkimus.fi-palvelun käyttöä, tutkimustietovarantoon tietoja siirtävien organisaatioiden määrää, tietueiden määrää tutkimustietovarannossa sekä asiakastytyväisyyttä.

Asiat

1. Kokouksen avaus ja työjärjestyksen hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13. Asialistan kohtaan 3 lisätty: Tutkimustietovarannosta annetun lain soveltamisesta: tietojen siirto OpenAIREen.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja ([Liite 1](#))

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. [Tiedejatutkimus.fi](#) ajankohtaiset (Sipponen) ([Liite 2](#))

Sipponen esitteli liitteen 2 mukaisesti.

Osana ajankohtaisia käytiin läpi Suomen Akatemian johtoryhmän joulukuussa 2023 tekemä päätös keskittää julkiset listaukset Akatemian rahoituspäätöksistä Tiedejatutkimus.fi-palveluun. Aihe herätti ohjausryhmässä paljon keskustelua, erityisesti esiin nousi huoli siitä, että Akatemian omassa järjestelmässä päätöksiä on saatavilla 2010-luvulta, mutta Tiedejatutkimus.fi:ssa vasta vuodesta 2020 lähtien. Ohjausryhmä näki tärkeäksi, että jatkossakin mm. organisaatioiden on mahdollista löytää pidemmän aikavälin tietoa hakemusmenestyksestä. Lisäksi ohjausryhmä näki tärkeäksi organisaatioiden mahdollisuuden seurata omaa hakumenestystä suhteessa muihin. Tämä tosin on jo mahdollista tutkimustietovarannon rajapinnan kautta, josta organisaatio voi hakea tarvitsemaansa tietoa omaan käyttöön.

Akatemian edustaja nosti esiin, että OKM:n ja SA:n välisessä tulossopimuksessa edellytetään, että Akatemia tarjoaisi enemmän omia tietojaan tarkasteltavaksi päivittyvässä ja interaktiivisessa muodossa. Tässä yhteydessä on tarkoitus tuottaa mm. määrällistä tietoa liittyen kaikkiin hakemuksiin, mutta kehitys on vasta alussa ja lopullisen muotonsa tämä tapa esittää tietoja saanee vuoden 2026 puolella.

Kokonaisuudessaan rahoituspäätöksistä koostuvaan tietokokonaisuuteen ja siihen, miten sitä tulisi kehittää, jotta se paremmin palvelisi Tiedejatutkimus.fi-palvelun sidosryhmiä, tulee palata myös ohjausryhmässä. Ohjausryhmä myös toivoi, että päätöstietojen siirtämisestä viestittäisiin enemmän, ja tämä onkin SA:n ja CSC:n yhteisellä asialistalla.

- a. Tutkimustietovarannosta annetun lain soveltamisesta: tietojen siirto OpenAIREen (Sallila) ([Liite 2a](#))

Kyseessä on OpenAIREsta tullut pyyntö rahoituspäätöstietojen siirtämisestä. OKM:n hallintosihteeri Jussi Sallila esitteli asiaa liitteen 2a mukaisesti. Esityksessä päädytään seuraavaan tulkintaan:

"Säännöksen kirjoitusasun mahdollisesta monitulkintaisuudesta huolimatta tutkimustietovarantolain 5 §:n 2 mom ei ole este tietojen luovuttamiselle teknisen rajapinnan avulla EU:n tietosuojasääntelyn piirissä olevalle ulkomaiselle tutkimustoimijalle."

Ohjausryhmä keskusteli erityisesti siitä, mikä on ulkomaisen toimijan käyttötarkoitus, sillä laissa määritellyt lakisääteiset tehtävät voivat koskea ainoastaan kotimaisia toimijoita. OKM:n tulkinta asiassa on, että pykälä on kirjoitettu kotimaisia toimijoita ajatellen, mutta tämän perusteella ei voida suoraan sulkea pois muita kuin kotimaisia toimijoita, vaan toimitaan viranomaisen harkinnan mukaisesti. Viranomaisen harkinta rajapinnan käyttämisestä liittyy tietojen käyttötarkoitukseen, siihen mitä tietoa luovutetaan ja ovatko tiedot muutakin kautta saatavilla.

Ohjausryhmä hyväksyi esityksen.

4. Tutkimustietovarannon käytön seuranta (Puuska) ([Liite 3](#))

Puuska esitteli liitteen 3 mukaisesti.

Tutkimustietovarannon käytön, laajuuden ja hyödyntämisen raportoinnista ehdotetaan, että vuoden 2024 alusta alkaen tuotetaan sekä ohjausryhmän kokouksiin että wiki-sivulle indikaattoreita, joiden avulla seurataan Tiedejatutkimus.fi-palvelun käyttöä, tutkimustietovarantoon tietoja siirtävistä organisaatioista, tietueiden määrää tutkimustietovarannossa sekä asiakastytyvääisyyttä. Mahdollisesti myöhemmin toteutettavia seurannan kohteita ovat käyttäjätutytyvääisyys ja tiedon hyödyntäminen tutkimustietovarannosta.

Asiakastytyvääisyyttä kuvaavat indikaattorit toteutetaan ensimmäisen kerran keväällä 2024 osana CSC:n vuosittaisia asiakastytyvääisyyskyselyitä korkeakoulujen ostamista ja käyttämistä palveluista. Ohjausryhmästä kysyttiin, miksi tutkimuslaitokset on jätetty alustavasti kyselyn ulkopuolelle, vaikka ovat monella tapaa samantyyppisiä organisaatioita korkeakoulujen kanssa. Päätös on tehty sen perusteella, että monissa palveluissa asiakkaina ei ole tutkimuslaitoksia mukana, mutta luvattiin viedä asia vielä CSC:lle keskusteltavaksi, josko ainakin joltain osin kysely voitaisiin lähettää myös tutkimuslaitoksille.

Ohjausryhmä näki, että tutkimustietovarantoon siirtävien organisaatioiden seurannassa kaivataan lukujen lisäksi tietoa siitä, mitkä organisaatiot mitään tietoja siirtävät. Tämän seurannan osalta tilannetta organisaatioiden osalta halutaan seurata jokaisessa kokouksessa, koska koetaan, että aktiivisempi seuranta motivoisi organisaatioita toimimaan.

Ohjausryhmä hyväksyi liitteessä esitellyn ehdotuksen mukaisen seurannan.

5. Tutkimustietovaranto osana OKM:n ja CSC:n vuosisopimusta (Puuska) ([Liite 4](#))

Puuska esitteli liitteen 4 mukaisesti.

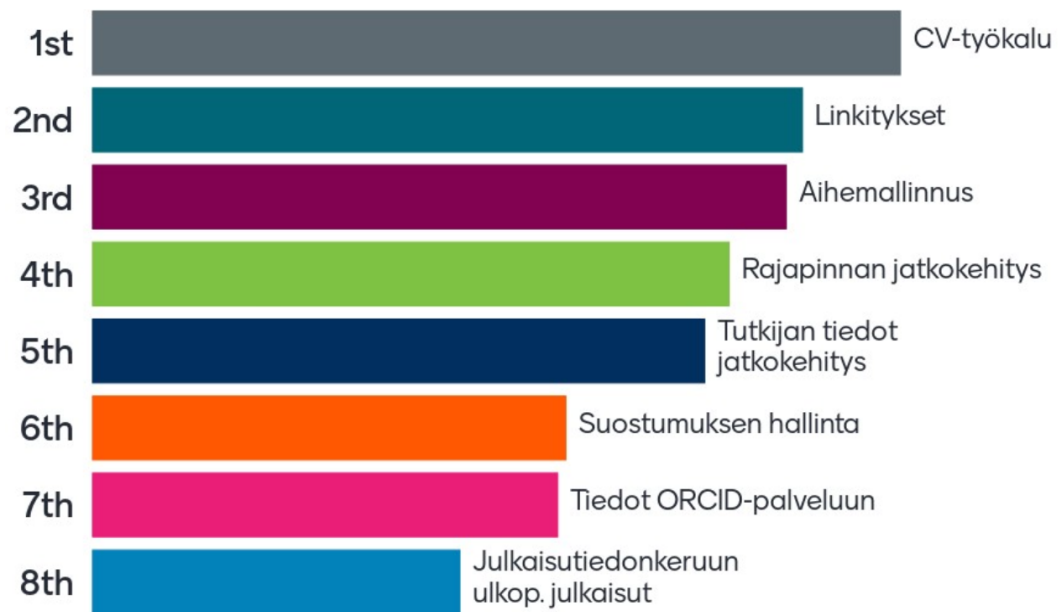
Ohjausryhmä kiinnitti huomiota siihen, kuinka paljon ja kustannustehokkaasti OKM:n ja CSC:n vuosisopimuksen puitteissa sektorin asioita toteutetaan. Lisähuomiona esitettiin, että koska tekemistä on niin paljon, olisi viisasta etukäteen miettiä, mistä voitaisiin luopua siinä tapauksessa, että resurssit mm. tutkimustietovarannon ylläpitoon ja kehittämiseen vähenisivät.

6. Tutkimustietovarannon kehittämiskohteiden priorisointi vuodelle 2024 (Himanen) ([Liite 5](#))

Himanen esitteli liitteen 5 mukaisesti.

Ohjausryhmä priorisoi tutkimustietovarannon kehittämistoimia vuodelle 2024 ja 2025 ottaen huomioon jatkuvan ylläpidon ja teknisen velan sekä jo aloitettujen tai tiukasti aikataulutettujen kehittämistoimien vaatimat henkilö- ja aikaresurssit. Lisäksi priorisoinnissa haluttiin kiinnittää huomiota siihen, millä kehittämistoimilla parhaiten edistettäisiin Tutkijan tiedot -kokonaisuuden hyötyjen realisoitumista.

Ohjausryhmälle esiteltiin kahdeksan priorisoitavaa kehittämiskohdetta, jotka se Menti-äänestystä käyttämällä priorisoi seuraavalla tavalla:

Ohjausryhmälle esiteltiin priorisoinnin taustatiedoksi (liitteessä 5) tutkimustietovarannon kehittämisen tiekartta vuosille 2024-2025. Tiekartalla osa kehittämistoimista on aikataulutettu alkuvuoteen 2024, joiden siirtäminen priorisoinnin perusteella ei ole mahdollista. Priorisoitavia kehittämistoimia lähdetään nyt toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan yllä esitetystä järjestyksessä sovittaen niitä tiekartalla jo oleviin toimiin teknisesti ja sisällöllisesti tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Lisäksi otetaan huomioon ohjausryhmästä noussut toive huomioida tutkijan tiedot -kokonaisuuden käytettävyyden parantaminen, tarkemmin sanoen tutkijan tietojen automaattinen päivittyminen profiiliin. Tämä kehittämistoimi oli nivottu kahden muun toimen kanssa (Tutkijan tiedot jatkokehitys), joita ei koettu yhtä tärkeiksi nimenomaan peruskäytettävyyden kannalta. Ohjausryhmä oli kuitenkin sitä mieltä, että paras tapa motivoida lisää tutkijoita luomaan profiiliin palveluun on tehdä sen ylläpidosta mahdollisimman helppoa ja automaattista.

Ohjausryhmä pidetään ajan tasalla siitä, miten priorisoidut kehittämistoimet tiekartalle asettuvat.

7. Tiedoksi (tutkimustoimijat, rajapinnan käyttäjät)
 - a. Tutkimustoimijuus: ei uusia toimijoita.
 - b. Rajapinnan käyttäjät:
 - i. *Suomen ympäristökeskus Syke* hyödyntää tutkimustietovarannon rajapintaa.
 - c. Opetus- ja kulttuuriministeriön uusi taidejakulttuuri.fi -verkkopalvelu kokoaa tilastoja ja muuta taide- ja kulttuuriaiheista tietoa yhteen eri lähteistä. Palvelu ensimmäinen versio avattiin tutustuttavaksi joulukuun lopulla ja sen kehittämistä jatketaan vielä palautteen perusteella.
 - d. Wiki-sivun lista ohjausryhmän jäsenistä pitää päivittää vastaamaan nykyistä kokoonpanoa.
8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.